

Utanríkismál og meðferð varnarsamnings 1951- 1958, landhelgismálið 1958

Bjarni Benediktsson – Stjórnsmál – Lúðvík Jósefsson – Atlanzhafsbandalagið – Brétar – Sameinuðu
Þjóðanna – Landhelgi – Þingsályktun – Landsfundurinn – Fréttatilkynning utanríkisráðuneytisins –

Tekið af vef Borgarskjalasafnsins

bjarnibenediktsson.is

Einkaskjalasafn nr. 360
Ræður og greinar 1940-1965
Askja 4-2, Örk 1

©Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Þjóðviljinn 23. des. 1958

Rætt við Lúðvík Jónsson um "tilboð" antanríkisráðherra Breta um bráðabirgðasamkomulag í landhelgisdeilunni.

Það er aðeins eitt sem Atlantshafsbandalagið getur gert og hefði átt að gera ótilkvæmt fyrir fjórum mánuðum: að fyrirskipa Bretum að hætta þegar í stað ofbeldisaðgerðum sínum og hernáði hér við land, þar sem styrjöld Breta er skýlaust brot á ákvæðum Norður-Atlantshafssamningsins. Í fyrstu grein þess samnings skuldbundu öll þátttökuríkin sig til "að beita ekki hótunum né valdi í milliríkjaskiptum á nokkurn þann hátt, sem ósamrýmanlegur er markmiðum Sameinuðu þjóðanna".

Afskiptaleysi Atlantshafsbandalagsins af hernáðerofbeldi Breta gerir bandalagið fullkomlega samsekt Bretum í augum allra Íslendinga. Tilraunir forustumanna Atlantshafsbandalagsins fyrr og síðar til þess að fá Íslendinga til þess að fallast á sérhagsmunakröfur Breta hefur sannað Íslendingum hinn raunverulega tilgang þess bandalags. Íslendingar hafa aldrei viljað una því að vera í samtökum sem brjóta á þeim rétt og gerða samninga; við

hljótum því að draga óhjákvæmilegar ályktanir
af því sem gerzt hefur í þessum málum.

Land helgi

9

Stefnan miðbætt m. l. 1948

"um vísindalega vennisferð fiska-
míta landgrunnisins"

"fakmiðbætt vennisferða vit
strendu landgrunnis í noran endi mark-
landgrunnisins, þar sem alla
veitan stóla hita í skulku
vefnum og eftirlit."

Frambur
hit miðgub.
vitunb. í
verki

Staf Helgis-rátt
síðast veifar-rátt.

Helg. 46.1950

21 1952

1958

Þjóðviljinn 19. ág. 1958

Ummæli Lúðvíks Jónssonar í
dönskum blöðum.

Síðan sagði hann að Ísland myndi ekki
leita á náðir Atlantshafsbandalagsins, ef Bretland
gerði alvöru úr hótunum sínum um vopnaða aðstoð
við togara að veiðum innan 12-mílna takmarkanna
eftir 1. september.

- - -

Atlantshafsbandalagið kemur hér alls ekki
við sögu.

Þingsályktun

um stefnu Íslands í utanríkismálum og um meðferð
varnarsamningsins við Bandaríkin frá 28. marz 1956
- er orðrétt þannig:

Alþingi ályktar að lýsa yfir:

Stefna Íslands í utanríkismálum verði hér eftir
sem hingað til við það miðuð að tryggja sjálfstæði
og öryggi landsins, að höfð sé vinsamleg sambúð við
allar þjóðir og að Íslendingar eigi samstöðu
um öryggismál við nágrannaþjóðir sínar, m.a. með
samstarfi í Atlantshafsbandalaginu.

Með hliðsjón af breyttum viðhorfum síðan varn-
arsamningurinn frá 1951 var gerður og með tilliti
til yfirlýsinga um, að eigi skuli vera erlendum
her á Íslandi á friðartímum, verði þegar hafin
endurskoðun á þeirri skipan, sem þá var tekin upp,
með það fyrir augum, að Íslendingar annist sjálfir
gæzlu og viðhald varnarmannvirkja - þó ekki hern-
aðarstörf - og að herinn hverfi úr landi. Fáist
ekki samkomulag um þessa breytingu, verði málinu
fylgt eftir með uppsögn samkv. 7. gr. samningsins.

2)

Landsfundarsamb. Sjálfstæðismanna.

Landsfundurinn lýsir samþykki sínu að afstöðu Sjálfstæðismanna á Alþingi í varnarmálunum og harmar þá ógæfu, að tveir lýðræðisflokkanna skuli nú hafa reftið eininguna í utanríkismálum og leitað á náðir kommúnista um lausn þeirra. Það var fyrir forgöngu Sjálfstæðismanna, að Íslendingar geta einhliða sagt varnarsamningum upp með 1½ árs fresti, og þeim rétti verður ekki afsalað meðan Sjálfstæðismenn hafa áhrif á stjórn landsins. Með þessu ákvæði var lögð sú skylda á utanríkisráðherra að fylgjast svo með raunverulegu ástandi heimsmála, að hann geti gert ríkisstjórn og Alþingi grein fyrir, hvenær hann telur rétt að endurskoða, hvort hér sé þörf á vörnum. Í stað þess að fara þannig að, er málið tekið upp sem kosningamál og á Alþingi gerð ályktun, sem í senn er hæpin samkvæmt 7.gr. varnarsamningsins, og óhyggileg, þar sem ákvorðunin er gerð fyrst og athugun málsins á að fara fram síðar. Slíkar aðfarir eru óhæfilegar í öllum málum og þó hvergi hættulegri en í utanríkismálum.

3

gfin ligandi Gleimannur
ginnarsonur um at betra
veri at vanta brost en hafa
lær i landi.

Tíminn. miðv.d. 25. júlí
1958

Málefnaþingur ríkisstjórnarinnar

Ríkisstjórnin mun í utanríkismálum fylgja fram ályktun Alþingis 28. marz s.l. "um stefnu Íslands í utanríkismálum og meðferð varnarsamningsins við Bandaríkin".

--- Les hann svo þá íl. máli
sínu til fæðari skýrninga.

Hún mun vinna verk sín fyrir opnum tjöldum og í samvinnu við þjóðina.

Sumarið 1956 ferðist á hita gert
Atk. mátt, sem er taldi þjóf á vörum
U: Þóðannan hófust í
nóv. þrátt fyrir lofandi
um at starfset yf: þá
opnum þjóðum var mikil
hula yf: þá og Alþing.
v. ferðum - at þá, en þá
sögu sína alls eðki at
þýðist, mest og þrátt þá
þjóf. þýð. at samv. veri i
hóðum öðrum at. Samv. mátt
eðki línu sínu til allra at. hvar
þá til þjóðum

4)

Fréttatilkynning utanríkisráðuneytisins.

Dagana 20-24. nóvember 1956 fóru fram í Reykjavík viðræður af hálfu ríkisstjórna Bandaríkjanna og Íslands um varnarsamninginn frá 1951 í framhaldi af samþykkt Alþingis frá 28. marz síðastliðins.

Í dag skiptust utanríkisráðherra Íslands og sambassador Bandaríkjanna á erindum þar sem eftirgreindir tveir samningar eru gerðir milli ríkjanna.

I.

"Viðræður hafa farið fram milli ríkisstjórna Íslands og Bandaríkjanna um endurskoðun varnarsamningsins og brottflutning varnarliðsins. Í viðræðum þessum hafa verið höfð í huga hin hefðbundnu sjónarmið varðandi dvel herliðs á Íslandi, sem lýst var yfir af hálfu ríkisstjórnar Íslands, er það gerðist aðili að Norður-Atlantshafsbandalaginu. Jafnframt hefur verið haft í huga, að úrslita ákvörðun um hvort varnarlið dvelji í landinu, er hjá ríkisstjórn Íslands. Viðræðurnar hafa leitt til samkomulags um, að vegna ástands þess, er skapast hefur í alþjóðamálum undanfarið og áframhaldandi

hættu, sem steðjar að öryggi Íslands og Norður-Atlantshafsríkjanna, sé þörf varnarliðs á Íslandi samkvæmt ákvæðum varnarsamningsins. Hafa ríkisstjórnir Íslands og Bandaríkjanna því ~~kveðið~~ ákvæðið:

1. Að viðræðum um endurskoðun varnarsamningsins að því er varðar brottflutning varnarliðsins, verði ekki haldið áfram þangað til tilkynning er gefin samkvæmt 2. tölulið hér á eftir.
2. Að 6 mánaða frestur sá, sem um ræðir í 7. gr. varnarsamningsins, hefjist þegar önnur ríkisstjórnin tilkynnir hinni þar um.
3. Að fastanefnd kynni sér varnarþarfir, með hliðsjón af ástandi í alþjóðamálum og geri tillögur til ríkisstjórnanna um hverjar ráðstafanir gera skuli í þessum efnum."

II

"Komið verði á fót fastanefnd í varnarmálum Íslands, er skipuð sé ekki fleirum en þremur ábyrgum fulltrúum frá hvorri ríkisstjórn um sig, og sé hlutverk nefndarinnar:

1. Að ráðgast við og við um varnarþarfir Íslands og Norður-Atlantshafssvæðisins, að athuga hverjar ráðstafanir gera þurfi vegna þeirra og að gera

til
tillögur ~~en~~ ríkisstjórnanna beggja í þeim
efnum, með hliðsjón af hernaðarlegu og stjórnmálalegu viðhorfi á hverjum tíma.

2. Að undirbúa, að svo miklu leyti sem hernaðarlegur viðbúnaður leyfir, að Íslendingar taki í ríkara mæli en áður að sér störf, er varða varnir íslands landsins, á meðan völ er á hæfum mönnum til slíkra starfa, svo og að tryggja að menn séu æðir í þessu skyni.

3. Að vinna að lausn mála, er varða stefnuna í almennum meginatriðum í samskiptum Íslendinga og varnarliðsins".

Utanríkisráðuneytið óskar að taka sérstaklega fram, að aðrir samningar en hér eru tilgreindir hafa ekki verið gerðir og að samningum þessum er ekki ætlað að breyta neinu í sambandi við uppsagðar ákvæði 7.gr. varnarsamningsins frá 1951.

Utanríkisráðuneytið

Reykjavík, 6.des. 1956.

Um störf þessara
festaefnda er þat
þekkt at sér.
at hún hefur
allrei þannit
samant til
samráða lögs
fundan. þessv.
hefur samráðið
verið alveg van.
rætt og eðlert
ort: t in fjálfam
þol. - umfram þat
sem áður var - til
meðin hær in og
obba in verkum
vi rökun.

5)

Mbl. 5.des. 1956

Grein Felix Belairs,

New-York-Times 26. nóv. 1956

- Ísland hefur fallizt á að láta bandarískt herlið hafa áfram yfirstjórn hinnar hernaðarlega þýðingarmiklu Keflavíkur-flugstöðvar, - en gegn gjaldi.

- - -

Bandaríkin fallast ennfremur á að veita Íslandi efnahagslega og fjármálalega aðstoð á þeim örlagaríku fjórum mánuðum, sem nú eru framundan.

Ath. umrögn þjótor.

"Allt af eru sílfur þennigarnir
20"

b)

Bandaríkin veita Íslendingum \$ 4 millj.
lán til vörukaupa (Washington. 28. des.)

Í bandarísku tilkynningunni segir:

"Fé til dollaralánsins er fengið úr sérstökum
sjóði, sem forseti Bandaríkjana ræður yfir
sankvæmt heimild Bandaríkjapings og aðeins má
nota til ráðstafana, sem forsetinn telur mikil-
vægar fyrir öryggi Bandaríkjana".

Þessu sleppt úr ísl. tilkynningunni.

7)

Lamskots lárit 1957

Bandar. og þúskað.

vepphafi. þ. líni.

Mikil tæsta á greiðslum

Parisar þá Glerum. g.

og Gestum. g.

Ræta Glerum. g.

7 a
|||

París, 18. des. Einkaskeyti frá Reuter.

Forustumenn allra hinna fjórtán ríkjanna hafa á ýmsan hátt látið í ljós skoðanir sínar á málum eins og - - - dvöl erlends herliðs í löndum þeirra.

"Ég fer aftur heim til Íslands með NATO-ræðu mína og verður hún þá birt. Ég vil ekkert segja um þær umræður, sem fram fóru um ýmsar tillogur á NATO-fundinum".

8)

Mbl. 31. des. 1957

Eysteinn Jónsson um 5 millj. dollara lánið
sem undirritað var 27. desember 1957:

"Vitaskuld njóta Íslendingar við lántökur . .
góðs af þeim ásetningi þjóðanna í Atlants-
hafsbandalaginu að efla samvinnu sína" . . .

þjórka lánið fækkast
svo sítar -

9a

Emil Jónsson, forsætisráðherra:

Loks má geta þess að gjaldeyrstekjur af vinnu fyrir varnarliðið á Keflavíkurflugvelli hafa orðið talsvert meiri en árið áður.

9a

Emil Jónsson, forsætisráðherra:

Loks má geta þess að gjaldeyrstekjur af vinnu fyrir varnarliðið á Keflavíkurlugvelli hafa orðið talsvert meiri en árið áður.

9)

Stovumvir: st. en k. alast
um afi at f. umi vinnu
mi en áttun og tilfara
menn mi umi gjaldgjörstökum
Gleflavíkum. v. 157 en '56.

Gagn þessu:

Liðumrit: J, sem h. f.
h. áttun.

Mari f. þ. um 157 en '58
gl. v. E. umi h.

gl. v. h. áttun at v. f. umi
þ. umi f. þ. umi um. en
f. áttun með framangr.
h. áttun: 2.

En áttun 1952-53 söttu
Framangr. um. , ein þ. umi
gl. v. f. umi áttun
at áttun áttun: áttun
um at þ. umi áttun
þ. umi áttun. umi
: umi umi.

14)

Handson þjálfa

Umsíðna með tilgangi
á milli.

Friðu heldist.

11 .

frithun

bonnemurist

frithun

Fransögn Lúdvíks

17

Stjórnarsamstarfið og brottför
hersins

Einróma samþykkt flokksstjórnarfundar
Sósíalístaflokksins.

Flokksstjórnarfundur Sósíalístaflokksins samþykkti í átta liðum aðalkröfur flokksins við samninga um áframhaldandi stjórnarsamvinnu við Framsókn og Alþýðuflokkinn. Var einn þeirra þannig orðaður, og samþykktur einróma:

Samþykkt Alþingis um uppsögn hvervendarsamningsins verði þegar í stað látin koma til framkvæmda. Flokksstjórn felur miðstjórn flokksins, að ákveða, hvenær gera beri brottför hersins að úrslitaskilyrði um stjórnarsamstarf.

Alþý ublaðið og önnur blöð hafa flutt þá slúðurfrétt að felld hafi verið tillaga um að láta brottför hersins valda stjórnarslitum. Sú "frétt" er með öllu tilhæfulaus og sett fram einungis í því skyni að afsaka hin lítilmótlegu svik Alþýðuflokksins og Framsóknarflokksins á loforði stjórnarsamningsins frá 1956 um brottför hersins.

Fundurinn
hvarf á:
1. des.
og sýnist
hafa lokið
atvinnu
3. des.

17

1958—59 (78. löggjafarþing) — 88. mál.

Sp. 181. Tillaga til þingsályktunar

um endurskoðun og uppsögn varnarsamningsins frá 1951.

Flm.: Alfreð Gíslason, Björn Jónsson, Einar Olgeirsson, Finnbogi R. Valdimarsson, Gunnar Jóhannsson, Hannibal Valdimarsson, Karl Guðjónsson, Lúðvík Jósepsson.

Alþingi ályktar: Með skírskotun til ályktunar Alþingis 28. marz 1956 um endurskoðun varnarsamningsins frá 1951 og brottför alls herafla úr landinu og með hliðsjón af samkomulagi, er ríkisstjórnir Íslands og Bandaríkjanna gerðu með sér í nóvember 1956 um frestun á þeirri endurskoðun, felur Alþingi ríkisstjórninni að tilkynna stjórn Bandaríkjanna nú þegar, að 6 mánaða frestur sá, sem um ræðir í 7. gr. varnarsamningsins, sé hafinn, og síðan verði málinu fylgt eftir í samræmi við 2. málsgrein fyrrgreindrar þingsályktunar.

Greinargerð.

Hinn 28. marz 1956 samþykkti Alþingi ályktun um stefnu Íslands í utanríkis-málum og um brottför herafla úr landinu. Er síðari málsgrein þessarar ályktunar svo hljóðandi:

„Með hliðsjón af breyttum viðhorfum, síðan varnarsamningurinn frá 1951 var gerður, og með tilliti til yfirlýsingarinnar um, að eigi skuli vera erlendum her á Íslandi á friðartímum, verði þegar hafin endurskoðun á þeirri skipan, sem þá var tekin upp, með það fyrir augum, að Íslendingar annist sjálfir gæzlu og viðhald varnarmannvirkja — þó ekki hernaðarstörf — og að herinn hverfi úr landi. Fáist ekki samkomulag um þessa breytingu, verði málinu fylgt eftir með uppsögn samkvæmt 7. gr. samningsins.“

Þessi yfirlýsing, sem Alþýðuflokkurinn og Framsóknarflokkurinn sömdu og stóðu að, var samþykkt með 31 atkv. gegn 18. Báðir þessir flokkar ásamt Alþýðubandalaginu háðu síðan baráttu sína við síðustu alþingiskosningar undir því kjör-orði, að herinn skuli hverfa úr landinu, og þegar vinstri stjórnin var mynduð í júlí 1956, varð það eitt af meginatriðunum í stefnuskrá hennar að framfylgja ályktun Alþingis um brottför hersins. Segir svo orðrétt í stefnuyfirlýsingu hennar: „Ríkisstjórnin mun í utanríkismálum framfylgja ályktun Alþingis 28. marz s. l. um stefnu Íslands í utanríkismálum og meðferð varnarsamningsins við Bandaríkin.“

Í samræmi við þetta heit hófust í nóvember 1956 viðræður milli ríkisstjórna Íslands og Bandaríkjanna um endurskoðun varnarsamningsins og brottflutning herliðsins. Þeim viðræðum var þó fljótlega hætt og endurskoðun samningsins skotið á frest. Var þessu til afsökunar vitnað til ástands þess, er þá hafði skapazt í alþjóðamálum og áframhaldandi „hættu“, sem að öryggi Íslands og Norður-Atlantshafsríkjanna steðjaði. Jafnframt því sem ákveðið var, að þessum viðræðum skyldi ekki haldið áfram, varð samkomulag um, að 6 mánaða frestur sá, sem um ræðir í 7. gr. varnarsamningsins, skuli hefjast, þegar önnur ríkisstjórnin tilkynni hinni þar um.

Um leið og Alþingi var gerð grein fyrir þessum málalokum í desember 1956, gáfu ráðherrar Alþýðubandalagsins út yfirlýsingu þess efnis, að þeir væru andvígir forsendum þessarar frestunar, eins og þær væru tilgreindar, en þar eð þeir teldu ekki aðstæður heppilegar til að tryggja samninga um brottför hersins, hefðu þeir fallið á frestun um nokkra mánuði.

1958—59 (78. löggjafarþing) — 88. mál.

Sp. 181. Tillaga til þingsályktunar

um endurskoðun og uppsögn varnarsamningsins frá 1951.

Flm.: Alfreð Gíslason, Björn Jónsson, Einar Olgeirsson, Finnbogi R. Valdimarsson, Gunnar Jóhannsson, Hannibal Valdimarsson, Karl Guðjónsson, Lúðvík Jósepsson.

Alþingi ályktar: Með skírskotun til ályktunar Alþingis 28. marz 1956 um endurskoðun varnarsamningsins frá 1951 og brottför alls herafla úr landinu og með hliðsjón af samkomulagi, er ríkisstjórnir Íslands og Bandaríkjanna gerðu með sér í nóvember 1956 um frestun á þeirri endurskoðun, felur Alþingi ríkisstjórninni að tilkynna stjórn Bandaríkjanna nú þegar, að 6 mánaða frestur sá, sem um ræðir í 7. gr. varnarsamningsins, sé hafinn, og síðan verði málinu fylgt eftir í samræmi við 2. málsgrein fyrrgreindrar þingsályktunar.

Greinargerð.

Hinn 28. marz 1956 samþykkti Alþingi ályktun um stefnu Íslands í utanríkis-málum og um brottför herafla úr landinu. Er síðari málsgrein þessarar ályktunar svo hljóðandi:

„Með hliðsjón af breyttum viðhorfum, síðan varnarsamningurinn frá 1951 var gerður, og með tilliti til yfirlýsingarinnar um, að eigi skuli vera erlendur her á Íslandi á friðartímum, verði þegar hafin endurskoðun á þeirri skipan, sem þá var tekin upp, með það fyrir augum, að Íslendingar annist sjálfir gæzlu og viðhald varnarmannvirkja — þó ekki hernaðarstörf — og að herinn hverfi úr landi. Fáist ekki samkomulag um þessa breytingu, verði málinu fylgt eftir með uppsögn samkvæmt 7. gr. samningsins.“

Þessi yfirlýsing, sem Alþýðuflokkurinn og Framsóknarflokkurinn sömdu og stóðu að, var samþykkt með 31 atkv. gegn 18. Báðir þessir flokkar ásamt Alþýðubandalaginu háðu síðan baráttu sína við síðustu alþingiskosningar undir því kjör-orði, að herinn skuli hverfa úr landinu, og þegar vinstri stjórnin var mynduð í júlí 1956, varð það eitt af meginatriðunum í stefnuskrá hennar að framfylgja ályktun Alþingis um brottför hersins. Segir svo orðrétt í stefnuyfirlýsingu hennar: „Ríkisstjórnin mun í utanríkismálum framfylgja ályktun Alþingis 28. marz s. l. um stefnu Íslands í utanríkismálum og meðferð varnarsamningsins við Bandaríkin.“

Í samræmi við þetta heit hófust í nóvember 1956 viðræður milli ríkisstjórna Íslands og Bandaríkjanna um endurskoðun varnarsamningsins og brottflutning herliðsins. Þeim viðræðum var þó fljótlega hætt og endurskoðun samningsins skotið á frest. Var þessu til afsökunar vitnað til ástands þess, er þá hafði skapazt í alþjóðamálum og áframhaldandi „hættu“, sem að öryggi Íslands og Norður-Atlantshafsríkjanna steðjaði. Jafnframt því sem ákveðið var, að þessum viðræðum skyldi ekki haldið áfram, varð samkomulag um, að 6 mánaða frestur sá, sem um ræðir í 7. gr. varnarsamningsins, skuli hefjast, þegar önnur ríkisstjórnin tilkynni hinni þar um.

Um leið og Alþingi var gerð grein fyrir þessum málalokum í desember 1956, gáfu ráðherrar Alþýðubandalagsins út yfirlýsingu þess efnis, að þeir væru andvígir forsendum þessarar frestunar, eins og þær væru tilgreindar, en þar eð þeir teldu ekki aðstæður heppilegar til að tryggja samninga um brottför hersins, hefðu þeir fallizt á frestun um nokkra mánuði.

Árið síðar (1. nóv. 1957) ritaði þingflokkur Alþýðubandalagsins samstarfsflokkum sínum í ríkisstjórn bréf, þar sem hann lagði til, að íslenska ríkisstjórnin birti þegar í stað stjórn Bandaríkjanna tilkynningu um, að endurskoðun varnarsamningsins frá 1951 skyldi hafin (fylgiskjal I). Svör Framsóknarflokks og Alþýðuflokks voru neikvæð og því borið við, að horfur í alþjóðamálum hefðu ekki breytzt til batnaðar.

Í bréfi, dagsettu 8. nóv. 1958, til forsætisráðherra vekja ráðherrar Alþýðubandalagsins athygli á, að enn eigi ríkisstjórnin eftir að efna loforð sitt um endurskoðun varnarsamningsins í því skyni, að herinn hverfi úr landi. Telja þeir þennan drátt með öllu óviðunandi og leggja til, að ríkisstjórnin tilkynni Bandaríkjastjórn nú þegar ósk um endurskoðun, svo að tilskildir frestir geti strax hafizt (fylgiskjal II). Ekkert svar barst við þessu bréfi.

Með flutningi þeirrar tillögu, sem hér liggur fyrir, vilja þingmenn Alþýðubandalagsins ítreka kröfuna um, að samþykkt Alþingis frá 28. marz verði látin koma til framkvæmda og að þannig verði staðið við það fyrirheit, sem þjóðinni var gefið í síðustu alþingiskosningum um brottför hersins.

Fylgiskjal I.

Bréf þingflokks Alþýðubandalagsins til þingflokka Alþýðuflokks og Framsóknarmanna.

Reykjavík, 1. nóvember 1957.

Þegar núverandi ríkisstjórn var mynduð, var það eitt af aðalatriðum í stefnuskrá og samningsgrundvelli ríkisstjórnarinnar að framfylgja ályktun Alþingis, er gerð var 28. marz 1956, en þar segir, að tekin skuli upp endurskoðun samningsins við Bandaríkin frá 1951 með það fyrir augum, „að herinn hverfi úr landi“. „Fáist ekki samkomulag um þessa breytingu, verði málinu fylgt eftir með uppsögn samkvæmt 7. gr. samningsins.“

Í nóv. og des. s. l. var því frestað að hefja samningana við Bandaríkin um brottför hersins. Lýstu ráðherrar Alþýðubandalagsins því yfir 6. des. 1956, að þeir væru samþykktir því, að „frestað yrði um nokkra mánuði samningum þeim, sem ráðgert var að hefjast skyldu“ 15. nóv. um brottflutning hersins. Jafnframt tóku þeir fram í yfirlýsingu sinni eftirfarandi sem niðurstöðu af röksemdum þeirra og skilyrðum:

„Munum við samkvæmt þessu vinna að því, að fljótlega verði hafin endurskoðun varnarsamningsins samkvæmt ályktun Alþingis 28. marz 1956 — með það fyrir augum, að hann fari af landi burt.“

Aðrir ráðherrar ríkisstjórnarinnar og stuðningsflokkar hennar voru og þeirrar skoðunar, að hér væri aðeins um frest á framkvæmd ályktunarinnar að ræða, en ályktun Alþingis frá 28. marz 1956 stæði sjálf í fullu gildi.

Þingflokkur Alþýðubandalagsins álitur, að nú sé tími til kominn að hefja þegar samninga við Bandaríkjastjórn um endurskoðun samningsins frá 1951 með það fyrir augum, að herinn hverfi úr landi, en til þess þarf aðeins yfirlýsingu ríkisstjórnar Íslands gagnvart ríkisstjórn Bandaríkjanna um, að hún óski endurskoðunar, og þar með byrji þeir frestir að líða, sem áskildir eru í samningnum.

Leggjum vér til, að ríkisstjórnin gefi slíka yfirlýsingu nú fyrir nóvemberlok, en nú þegar sé sett nefnd af hálfu ríkisstjórnarinnar, skipuð fulltrúum allra stjórnarflokkanna, til þess að hafa samningana við Bandaríkjastjórn og undirbúning þeirra með höndum.

Fylgiskjal II.

Bréf ráðherra Alþýðubandalagsins til forsætisráðherra.

Reykjavík, 8. nóvember 1958.

Við ráðherrar Alþýðubandalagsins viljum vekja athygli á, að enn er eitt af aðalatriðunum í stefnuskrá og samningsgrundvelli ríkisstjórnarinnar óframkvæmt með öllu. Eigum við þar með við það fyrirheit, að stjórnin skyldi framfylgja ályktun Alþingis, er gerð var 28. marz 1956, um að taka upp endurskoðun samningsins við Bandaríkin frá 1951 með það fyrir augum, að „herinn hverfi úr landi“.

Við teljum, að slíkur dráttur hafi orðið á að framfylgja þessu loforði, að óviðunandi sé. Við minnum á tilraunir okkar til þess að fá mál þetta framkvæmt og bréf þingflokks okkar til stjórnarflokkanna frá 1. nóvember fyrir ári síðan.

Nú förum við þess á leit, að málið verði tekið upp af ríkisstjórninni, svo sem samningar standa til um. Teljum við, að úr því verði nú að fást skorið, hvort samstarfsflokkar okkar í ríkisstjórn hugsa sér að standa við þetta atriði stjórnarsáttmálans eða ekki.

Það er tillaga okkar, að ríkisstjórnin tilkynni Bandaríkjastjórn nú þegar, að óskað sé endurskoðunar á samningnum, svo að tilskildir frestir byrji nú strax að líða.

1)

Dagur leg at komu:

Samræðingum. línir 1956

Samræðingum lína NATO

Einastöð götari 1958

Uppgöfing 4. des. 1958

Skildit: harfing.

Ufi-vorfaði nauðsynjaskortan

~~Þrátt fyrir þessu en: þannig~~
Samræðingum eftir 2-3 ár

Skilgreining:

Skilgreiningum - Götari gjaldgjafum - Götar

Engin aukning sparfjar - Aldrei övur

Þrátt fyrir sparfjar frá landsbyggð - sparfjar utaf

Götari vestur dröfkyllia ~~þetta er ein af málum~~

Harfing eftirvinnu - kvæntum um of miklu

Aftvinnuleysi - kvænt um annars munnlaust

Mötunarkortir - ferðir in landi

Götari - Götari | Landhelgislausum - þakka atvinnu landhelgis.

Einastöð um samdrött. Götari þá fólk til þessu fólk?

Engin atvinnu

Síllan verkumitja

Báta kaup

Skifubauk

Skifubúnaður

Aukning og byggisvirkjunum

Skifubúnaður

Þrátt fyrir þessu

Ufi-vorfaði

Styrking og landhelgislausum

Spenna korfan
Lamskotalein

Verðlagshekkurinn - bjara skerting

Slapp gjalds hekkurinn

Gf. v. lj. s. g. Jakob's Frimannsson

Gf. v. lj. s. g. Eysteinn Górnsson

Dagbúinn verst í f.:

Þ. í. l. d. e. l. a. n. í. s. e. n. n. a.

Þ. í. d. e. l. a. n. s. e. i. s.

Vinnu löggjöf

Bjara dómurinn

Ískuldadeilur

Endur betur vord fengur

Misnotkun skuldbætur atvötu

Stöðvinnu: s. i. n. i. n. i. k. ö. f. e. t. - s. e. i. n. i. t.

Verðlagshekkurinn

V. í. t. f. a. n. g. s. e. f. n. i. n. g. m. i.

^{slappgjalds} Verðlagshekkurinn og þar af leitandi verð bólgur

Franskvænda - í at l. u. r.

Elfnahagsbætur

Stöðvinnu

Stöðvinnu f. líf og eysggi.

þessu sinni samman í áttu

Stöðvinnu næsta samman

Þessu möguleika - Eysggi og

samheldur.

Staðla vel megar
og frjálts rati, þess
fengist er